

Het systeem van opleidingen bij het VEG-Gasinstituut

Sinds 1969 zijn de opleidingen, welke door het VEG-Gasinstituut werden gegeven, zowel ten aanzien van vorm als inhoud, drastisch herzien, terwijl tegelijkertijd ook het assortiment opleidingen werd uitgebreid.

Een en ander was het gevolg van een diepgaand onderzoek, welke in 1968 was gehouden. De resultaten van dit onderzoek hebben ons bewogen tot het vastleggen van een vijftal grondregels, welke als basis voor een nieuw te creëren opleidingssysteem moesten dienen.

In het kader van dit artikel wil ik trachten een beeld te geven van ons huidige opleidingssysteem door achtereenvolgens te vermelden:

- welke deze grondregels (principes) zijn;
- wat voor gevolgen deze hebben gehad ten aanzien van de reorganisatie van onze opleidingen;
- hoe de stand van zaken thans is;
- onze problemen met betrekking tot de toekomst.

A. Principes

- De student moet niet alleen gastechnisch, maar ook algemeen bedrijfstechnisch en mentaal worden voorbereid op zijn taak.*

De bedoeling van deze grondregel is om de cursist niet uitsluitend op te leiden in een bepaald vak, doch ook om elementen over te dragen welke van belang zijn voor een zo goed mogelijk vervullen van zijn functie.

Dat wil dus zeggen, dat in de cursussen behalve aan „gastechiek” ook voldoende aandacht geschonken moet worden aan vakken als:

— economie	— communicatie
— bedrijfsorganisatie	— leiderschap
— wetskennis	— vergadervaardigheid,
— marketing	etc. etc.

De dosering van de leerstof is natuurlijk wèl afhankelijk van soort en niveau van de functie, waarvoor de opleiding bestemd is.

- Alle beschikbare leerstof zal zoveel mogelijk worden gegroepeerd in afgeronde, op zichzelf staande leerstof-eenheden (units).*

Dit betekent, dat elk „afrondbaar” studie-onderwerp als zodanig beschreven moet zijn. De aldus gecreëerde units zijn dan te vergelijken met de „op zichzelf een verhaal vormende” TV-afleveringen, behorende tot een bepaalde serie (zoals „De wrekers”, „De verleiders”, „De Saint” etc.).

Elke unit moet dus in een apart boekje beschreven zijn.

Aangezien wij het totale cursistencorps verdeeld hebben in een lager, middelbaar en hoger niveau, houdt zulks automatisch in dat, wanneer een bepaald studie-onderwerp op alle drie de niveau's geënt kan worden, er voor zo'n unit ook drie boekjes moeten bestaan, voor elk niveau één.

Daar de verschillende leerstofonderwerpen soms soortelijk nog kunnen worden opgehangen aan een hoofdonderwerp, en aan de andere kant de onderwerpen weer verdeeld zouden kunnen worden in afzonderlijke kleinere onderwerpen, spreken wij in ons opleidingssysteem dan ook van Hoofduits, Units en Sub-Units.

Wanneer het gehele stelsel van units voor alle vakken gereed is, dan zijn we in staat:

- snel te reageren op de behoeften aan opleidingen;
- snel wijzigingen en veranderingen aan te brengen in de leerstof, wanneer eventuele nieuwe ontwikkelingen daarom vragen;
- eventuele nieuwe docenten snel, correct en duidelijk te instrueren omtrent hun taak.

- Het bij een opleiding behorend diploma wordt automatisch verstrekt zodra de cursist de afzonderlijke en op zichzelf staande tentamens van de opleiding met voldoende resultaat heeft afgelegd (binnen een daartoe gestelde tijd).*

De bedoeling hiervan is om opleidingen, en zeker die welke van langere duur zijn, te verdelen in — ook weer afrondbare — stukken, welke middels een tentamen kunnen worden afgesloten. De eerder genoemde unitvorming maakt dit dan ook wel gemakkelijker uitvoerbaar. Het is ons inziens zinniger om de cursist zich geheel te doen concentreren op steeds een bepaald deel van de opleiding, met als sluitstuk een tentamen daarover, dan dat men éénmalig, en aan het einde van de opleiding, of aan het einde van een langere periode een examen over het geheel afneemt.

Hoewel aan de ene kant het studeren gemakkelijker wordt gemaakt, kunnen aan de andere kant juist daardoor hogere eisen worden gesteld aan de kennis van de kandidaat.

Vermeld dient nog te worden, dat per kalenderjaar steeds de mogelijkheid bestaat om éénmaal een tentamen over te doen.

- Waar nodig c.q. gewenst, zullen andere opleidingsinstellingen worden ingeschakeld.*

Wanneer wij menen, dat andere opleidingsinstellingen ten aanzien van bepaalde opleidingen, of delen daarvan:

- beter zijn geëquipeerd
- meer ervaring hebben

of — in het algemeen efficiënter kunnen werken,

dan wijzelf, dan zou het wel erg dom zijn om toch alles maar zelf te gaan organiseren.

- De opleidingen zullen voortdurend worden gecontroleerd op hun toepasbaarheid in de praktijk.*

Dit lijkt waarschijnlijk wel erg voor de hand liggend. Het is echter vaak genoeg gebeken, dat, wanneer men zich dit principe niet steeds voor ogen houdt, er vroeger of later een soort zelfgenoegzaamheid gaat heersen en het contact met de praktijk gaat verwateren. Men gaat dan meer en meer opleiden terwille van het opleiden. Vandaar dat een regelmatige bezinning op het doel van de diverse opleidingen als activiteit geprogrammeerd moet worden in het werkprogramma van in feite alle opleidingsinstanties.

B. Gevolgen

- Vanwege het eerste principe.*

Het probleem was om uit te zoeken welke en hoeveel leerstof aan de reeds bestaande moest worden toegevoegd of onttrokken, wie de leerstof zou moeten schrijven, overdragen, controleren. Om dit te kunnen doen was het nodig om in eerste instantie meningen te peilen, zowel bij de gasdistributie-bedrijven als intern.

Nadat talrijke interviews waren afgenomen, werden werkgroepen geformeerd, welke tot taak hadden om op grond van de verkregen informatie het eerdergenoemde probleem op te lossen. U zult begrijpen, dat een en ander geen eenvoudige zaak was en derhalve nogal wat tijd heeft gekost.

- Vanwege het tweede principe.*

De uitvoering van dit principe heeft ons wel het meeste werk gekost. De bij ons Instituut aanwezige know-how was weliswaar op papier vastgelegd, doch zelden in de vorm van studieboeken. En aangezien voorheen praktisch geen tijd vrijgemaakt kon worden om al de know-how in studieboeken om te zetten, werd in de cursussen veelal gebruik gemaakt van losse publikaties, welke overal vandaan gehaald werden, en welke doorgaans in een apart papier voorzien werden van commentaar. Verder werd verwezen naar diverse artikelen

uit vakbladen, naar rapporten, verslagen, bulletins etc. Bij cursisten en docenten ontstond soms verwarring, omdat een en ander niet van tegenstrijdigheid ontbloot bleek te zijn. Voordat leerstof in units zou kunnen worden omgewerkt, diende vooreerst orde in deze geschapen te worden.

Uit de veelheid van studiestof werden daarom eerst een aantal vakgebieden vastgelegd. Deze waren:

- A — Basiskennis Gasindustrie;
- B — Management;
- C — Voorlichting;
- D — Distributietechniek;
- E — Installatietechniek;
- F — Gastoepassingen;
- G — Toestelbouw.

(De hoofdletters vormen de basis van een codering der units.)

Het beheer over deze vakgebieden werd vervolgens in handen gegeven van die afdelingen binnen ons Instituut, die het meest werkzaam waren in de genoemde vakgebieden. Zij werden verantwoordelijk gesteld voor de inhoud van de units, welke uit hun te beheren vakgebied „geboren” werden.

Zodoende ontstonden er in die afdelingen allerlei werkgroepen, terwijl per afdeling een zgn. coördinator ervoor zorgdroeg, dat gemaakte afspraken werden nagekomen, en dat de geproduceerde leerstof werd nagekeken op juistheid en doelmatigheid (doublures, onjuistheden etc.).

Aan de andere kant diende de, door de zorg van de betreffende afdelingen, geproduceerde leerstof ook weer onderling met elkaar vergeleken te worden. Om dit te bereiken verenigden de afdelingscoördinatoren zich in een zgn. leerstofcoördinatiecommissie.

3. Vanwege het derde principe.

Dit had tot gevolg, dat de bestaande examenreglementen volledig herzien moesten worden. In feite behoorde dit werk gedaan te worden door die ene examencommissie die we toen hadden. Deze examencommissie bestond echter uit personen, die óók zitting hadden in de Commissie Opleidingen, en daar voor 80 % deel van uitmaakten. Het bleek al gauw, dat deze commissie te zwaar belast zou worden met opleidingstechnische problemen, welke in feite een specifieke kennis en ervaring vereisten.

Daarom werd besloten om voor elke opleiding een eigen aparte examencommissie in het leven te roepen. Deze commissies moesten dan wel gezien worden als sub-commissies van de Commissie Opleidingen, doch kregen bepaalde taken gedelegeerd. Deze taken zijn thans:

1. het ontwerpen van examenreglementen in het kader van principe nr. 3;
2. het toezien op de uitvoering hiervan;
3. het beoordelen van de examenopgaven;
4. het beoordelen van de examenresultaten;
5. het verstrekken van diploma's;
6. het doen van voorstellen ter verbetering van de opleiding.

Teneinde een vlotte communicatie tussen de Commissie Opleidingen en haar Examencommissies te waarborgen, is in elke Examencommissie de Commissie Opleidingen door één van haar leden vertegenwoordigd. Bovendien is de secretaris van de Commissie Opleidingen tevens secretaris van alle Examencommissies.

4. Vanwege het vierde principe.

Als gevolg van dit principe waren wij genoodzaakt ons af te vragen:

- of de bestaande cursussen qua uitvoering wel in goede handen waren, en
- of de nieuw op te zetten cursussen nu wel door ons moesten worden uitgevoerd.

Waren *wijzelf* nu wel het best uitgerust voor wat betreft mensen, materiaal en ervaring om deze of gene cursus te geven?

Deze overwegingen hebben in eerste instantie geleid tot een nader gesprek met onze „vaste” relaties, nl. de Stichting Opleiding Gawalo en PBNA, hetgeen geleid heeft tot afspraken met betrekking tot het bepalen van verantwoordelijkheden, methoden van uitvoering, delegatie van uitvoering etc. Verder zijn contacten gelegd met de Gasunie, diverse bureaus voor opleidingen in de marketing sector, de Stichting Nederlandse Techn. Scholen, de Stichting Bijzondere Cursussen etc.

5. Vanwege het vijfde principe.

Uit het in 1968 gehouden onderzoek is duidelijk naar voren gekomen, dat het contact van en naar de gasbedrijven meer constant — zowel kwalitatief als kwantitatief — onderhouden moest worden.

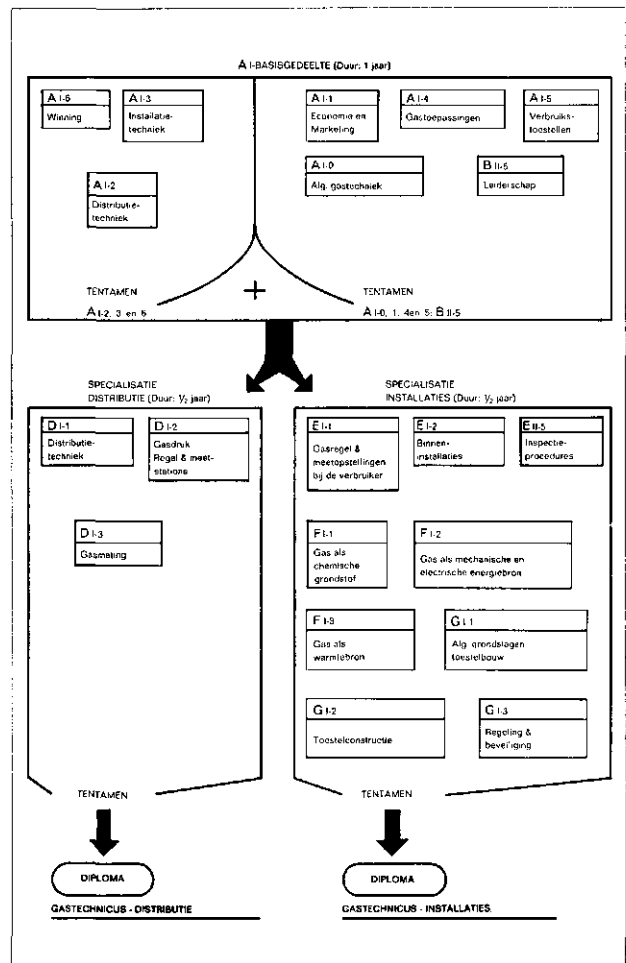
Dat betekende, dat meer tijd geïnvesteerd moest worden in het uitvoeren van behoeftpeilingen, en in het evalueren van lopende cursussen op hun doelmatigheid.

C. Stand van zaken

1. De opleiding tot *Gastechnicus* is geheel overeenkomstig de gestelde principes gereorganiseerd.

Deze opleiding is geheel in handen van het VEG-Gasinstituut. Teneinde een indruk te geven van de uitvoering van onze cursussen, lijkt het me gewenst om als voorbeeld de opzet van de opleiding tot *Gastechnicus* schematisch weer te geven als volgt:
Zie bijgaande afbeelding.

Schema Opleiding *Gastechnicus*.

NIEUWSBERICHTEN

2. De herziening van de opleiding tot *Gastechnisch Opzichter* wordt door de betreffende examencommissie, in samenwerking met PBNA voorbereid. Een en ander is reeds in een vrij ver gevorderd stadium. PBNA zal uitvoerder van deze cursus blijven.
3. De opleiding tot *VISA-inspecteur* werd in 1970 als geheel nieuwe cursus, overeenkomstig de gestelde principes opgezet. De uitvoering is geheel in handen van ons Instituut. Deze cursus leent zich bijzonder goed voor om nieuwe ideeën met betrekking tot kennisoverdracht, examineringsvormen e.d. te testen. Er wordt dan ook druk gebruik van gemaakt.
4. In samenwerking met Gawalo werd een nieuwe opleiding tot *Gasstoringsmonteur* en *Gasinstallatie controleur* opgezet. Deze opleiding is dit jaar van start gegaan en is geheel onder de vleugels van Gawalo gebracht.
5. Als gevolg van een samenwerking met de Gasunie zal in februari van volgend jaar een cursus *Gasmarketing* van start gaan. Deze cursus is bestemd voor commerciële functionarissen van verschillend niveau, welke werkzaam zijn bij de gasbedrijven. Een en ander wordt uitgevoerd door een combinatie van

het bureau drs. Dwarswaard en de Marketing Service Groep (Groningen).

6. Eén à tweemaal per jaar wordt een introductiecursus georganiseerd voor nieuw aangekomen toonzaalfunctionarissen.

D. Plannen met betrekking tot de toekomst

1. De plannen met betrekking tot het organiseren van schakelcursussen welke ten doel hebben om kandidaten, die nog niet voldoen aan de eisen om toegelaten te worden tot de VISA-cursus, daarvoor gereed te maken, zijn in een ver gevorderd stadium. Een en ander zal waarschijnlijk binnen vier maanden tot stand komen.
2. Het ligt verder in de bedoeling om een management-development systeem te ontwikkelen. De concepties daarvoor worden thans door een aparte werkgroep bestudeerd.
3. Ten behoeve van scholen en bedrijven wordt momenteel gewerkt aan een schematisch overzicht van opleidingsmogelijkheden in de gasindustrie.
4. Tenslotte staat er ook nog een cursus „Vaardigheid in Kennisoverdracht” op het programma.